MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Kun valtio sekaantuu voittoa tavoittelevaan liiketoimintaan, siitä harvoin seuraa mitään kestävää etua. **TALOUSELÄMÄ PÄÄKIRJOITUKSESSAAN**

Pakkoliitoslaki repii hallitustakin

Hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkunen (kok.) ajaa jääräpäisesti eteenpäin pääministeri Jyrki Kataisen (kok.) kuuden puolueen hallituksen kärkihanketta.

Sekä kuntauudistusta että hallituksen toista kärkihanketta, sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistusta (sote) ovat arvostelleet kovin sanoin kuntapäättäjien lisäksi muun muassa hallinto- ja perustuslakiasiantuntijat, sote-asiantuntijat, oikeuskansleri Jaakko Jonkka ja eduskunnan perustuslakivaliokunta.

Vaikka myös hallituspuolueiden riveistä on kuulunut yhä enemmän arvostelua, ei hallitus ole perääntynyt. Sen sijaan hallitus on valmistellut esityksen maakuntien kaupunkiseutujen pakkoliitoslaista. Esitys on tarkoitus hyväksyä hallituksessa tällä viikolla.

Käytännössä hallitus hyväksyi pakkoliitokset jo syksyllä rakennepaketin yhteydessä. Silloin pakkoliitosmahdollisuus tuli yllätyksenä SDP:lle, vihreille ja RKP:lle.

Pakkoliitosten hyväksyminen on kova paikka erityisesti SDP:lle ja sen puheenjohtajalle, valtiovarainministeri Jutta Urpilaiselle. Urpilainen on useaan otteeseen selkeästi torjunut kuntien pakkoliitokset.

Takki on kääntynyt ahkerasti muissakin hallituspuolueissa. Vasemmistoliiton kansanedustaja, Paavo Lipposen (sd.) toisen hallituksen alue- ja kuntaministeri Martti Korhonen piti pari vuotta sitten pelottelua pakkoliitoksista turhana, koska niitä ei ole hallitusohjelmassa.

Hallituksen kaavailujen mukaan pakkoliitosmahdollisuus koskisi 11 kaupunkiseutua. Hallituspuolueiden kuntapäättäjien ja äänestäjien vastustus ei ole täysin jäänyt Virkkuselta kuulematta. Hallituksen kaavaileman pakkoliitosmahdollisuuden ulkopuolelle on jäämässä Uusimaa.

Pääkaupunkiseudulle Virkkunen kaavailee kaksiportaista hallintoa, jossa kuntien itsenäisyys säilyisi. Sen lisäksi tarvittaisiin seutuhallinto, jolla olisi omat tehtävänsä ja ehkä myös verotusoikeus. Malli muistuttaa keskustan ajamaa maakuntamallia, mutta sen nimi olisi metropolihallinto.

Äänenpainot ovat koventuneet myös kokoomuksen sisällä. Maakunnissa kokoomuslaiset päättäjät vastustavat laajasti omien kuntiensa liitoksia saati pakkoliitoksia.

Asian selittämisen vaikeutta äänestäjille kuvastaa hyvin se, että kokoomuksen eduskuntaryhmän turkulainen puheenjohtaja Petteri Orpokaan ei hyväksy naapurikuntien pakkoliitoksia Turkuun. Tamperelaiset kokoomuksen

Kuntaministeri Henna Virkkusen (kok.) valmistelema pakkoliitoslaki on lähdössä lausuntokierrokselle kuntiin.

kansanedustajat Kimmo Sasi, Arto Satonen ja Harri Jaskari kyseenalaistavat pakkoliitokset perustuslain vastaisina. (MT 10.1.)

Virkkusen mielestä eniten pakkoliitoksia voisi käyttää juuri Tampereen ja Turun seuduilla.

Hallituksen uudistusinto on törmännyt perustuslakiin sekä kunta- että sote-uudistuksissa. Asiantuntijat eduskunnan perustuslakivaliokunnan puheenjohtajaa Johannes Koskista (sd.) myöten ovat kyseenalaistaneet sote-mallissa olevan isäntäkuntamallin sekä pakkoliitokseen esitetyn ”kansanäänestyksen” perustuslain vastaisiksi.

Ei voi kuin ihmetellä hallituksen jääräpäisyyttä uudistusten ajamisessa. Vastuu lainsäädännöstä ja sen perustuslainmukaisuudesta on viime kädessä kuitenkin eduskunnalla. Kansanedustajat eivät voi eduskunnassa kannattaa hallituksen esityksiä, mutta omassa vaalipiirissään niitä vastustaa. Eduskunnan arvovalta ja politiikan uskottavuus eivät kestä aivan mitä tahansa.

Kunta- ja sote-uudistukset ovat niin suuria asioita, että ne vaativat erittäin laajan parlamentaarisen käsittelyn ja kaikkien osapuolten yhteisymmärryksen. Pääministeri Katainen totesi uudenvuodentervehdyksessään, etteivät suomalaiset koe oikeana, että joku ylhäältä tekee elämäämme koskevia keskeisiä valintoja puolestamme.

Hallitus tekisi nyt viisaasti, jos se ottaisi aikalisän. Miksi ajaa uudistuksia sanelupolitiikalla ja keinoilla, jotka ovat perustuslain vastaisia ja joita kukaan ei tunnut haluavan?

> **Pakkoliitoksia vaikea selittää äänestäjille.**

VIERASYLIÖ

Metsätuhojen riskit kasvavat

Hyönteisten, sienitautien ja äärevän ilmaston aiheuttamista haitoista metsien terveydentilaan ja metsänomistamisen kannattavuuteen on uutisoitu yhä vilkkaammin.

Laki metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta on nyt uudistumassa, mutta kyetäänkö tässä työssä ottamaan huomioon kaikki se oleellinen tieto, mikä kytkeytyy riskien viitoittamaan tulevaan aikaan?

Kaakkois- ja Keski-Suomessa havahduttiin kolme vuotta sitten Asta-, Veera-, Lahja- ja Sylvi- myrskyihin, jotka käynnistivät laajan yhteiskuntaan ja metsäluontoon vaikuttavan ongelman. Vuoden 2011 Tapani- ja Hannu- myrskyt sekä myöhemmät pienemmät myrskyt jatkoivat hävitystä.

Metsissä yhä olevat runsaat kuusituulenkaadot toimivat jopa kolmen vuoden ajan lisääntymisen pesäkkeinä kirjanpainajakaarnakuoriaiselle. Kirjanpainaja on jo laajoilla alueilla siirtynyt tuulenkaadoilta eläviin pystypuihin.

Kuumat ja niukkasateiset vuosien 2010, 2011 ja 2013 kesät heikensivät puustoa hyönteistuhoja vastaan. Samalla ne mahdollistivat kirjanpainajan toisen virkeän sukupolven kehittymisen kasvukauden aikana.

Metsänomistajan kukkaro kevenee

Huomattava osa eteläisen ja kaakkoisen Suomen kuusivaltaisista metsistä on yli-ikäistä, riskeille altista kuusikkoa. Kirjanpainaja on nopeasti lisääntynyt epidemian tasolle, millaista ei koskaan ennen ole koettu maassamme. Autoilija voi esimerkiksi matkalla Helsingistä Imatralle havaita nopeasti ilmestyneet kuolleiden kuusien muodostamat tuholaikut.

Kirjanpainajan lisäksi mäntypistiäiset ovat hävittäneet metsiä satojen tuhansien hehtaarien laajuudelta reilun kymmenen vuoden aikana.

Metsänomistajan kukkaroa keventävät pitkäaikaiset kasvutappiot ja kuolleet puut. Uusia metsäpuiden terveyttä heikentäviä kasvitauteja löydetään lähes vuosittain. Ennustemallien mukaan Suomeen levittäytyy useita keskisen Euroopan tuholaislajeja vuoteen 2050 mennessä ja nykyisten tuholaistemme aiheuttama haitta voimistuu.

Vuotuisen keskilämpötilan ja ilmakehän hiilidioksidipitoisuuden pienelläkin nousulla voi olla arvaamattomia seurauksia. Leudot talvet, varhaiset keväät, kuivat kaudet ja yhä voimakkaammiksi muuttuvat myrskyt saattavat nostaa tuholaisten tiheydet pysyvästi niin korkealle tasolle, että pienikin hyönteiselle edullinen muutos saa joukkoesiintymän purkautumaan.

Tietyistä metsätuholaisista muodostuu kroonINEN riesa.

Metsätuholain sudenkuopat

Maa- ja metsätalousministeriö on uudistanut lakia sekä metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta (1991/263) että metsälakia (1996/1093).

Muutoksilla on vaikutusta tuleviin riskien hallinnan keinoihin ja mahdollisuuksiin. Metsätuholain tärkein muutos tulee koskemaan metsistä poistettavan havupuutavaran varastoinnin aikarajoja ja metsiin jäävän vaurioituneen puutavaran sallittua määrää.

Lämpimämpien keväiden vuoksi on järkevää siirtää havupuun poiskuljettamisen aikarajat mahdollisimman varhaiseksi. Kuusipuutavaraa koskeva eteläisen Suomen päivämäärä 15.7. on jo nyt riskialtis, sillä kirjanpainajan ensimmäinen sukupolvi ennättää nykyisin parveilla jo tätä ennen.

Turvallisen jätettävän kiintokuutiometrimäärän ilmoittaminen on myös riskialtista, sillä esimerkiksi kirjapainajatuhon käynnistyminen riippuu täysin vallitsevista olosuhteista. Suotuisissa tilanteissa riskirajaksi ehdotettu 10 kuutiota hehtaarille voi altistaa metsän tuholle. Hyvän metsähygienian noudattaminen tuhoriskien hallinnassa onkin oleellista.

Lakiin on tehty lisäyksiä muun muassa monimuotoisuuden toteuttamisen ja korvausvelvollisuuden suhteen.

Metsien monimuotoisuutta tulisi lisätä keinoin, joilla metsien terveys ja kasvupotentiaali eivät vaarantuisi. Suomessa on paljastunut tapauksia, joissa monimuotoisuutta on edistetty kevein perustein metsänterveyden kustannuksella.

> **Tietyistä metsätuholaisista muodostuu kroonINEN riesa.**

Toteennäyttäminen korvausvelvollisuuden kannalta on usein visainen pulma, jossa tuhon etenemisen mekanismi ja puuston vaurioitumisen ajoitus pitäisi kyetä arvioimaan puolueettomasti. Tämän pystyy tekemään vain metsätuhojen ammattilainen.

Osaako metsänomistaja tarkkailla metsien terveydentilaa?

Metsälain uudistamisen myötä metsänomistaja saa suurempaa vastuuta ja vapautta toteuttaa haluamansa visiot metsäomaisuutensa hoidosta.

Yhä suuremmalla osalla metsänomistajista on katkennut yhteys metsäluontoon kaupungistumisen ja välimatkojen vuoksi. Näistä syistä monet metsänomistajat eivät osaa tai halua perustaa päätöksiään faktoihin, vaan suhtautuvat metsiinsä epärealistisesti ja näin altistavat naapuriensa talousmetsät tuhotekijöille.

Riskin tuottaa samoin ammattimaisten metsänomistajien velvoite omatarkkailusta, mihin harva kykenee. Kattavalla tiedottamisella ja neuvonnalla on yhä suurempi merkitys lainmuutoksen jälkeen metsänomistajien aktivoimiseksi.

Riskeihin pitää varautua

Varautuminen ja sopeutuminen tuhojen muuttuvaan dynamiikkaan tulee Suomessa yhä jälkijunassa. Varautumisessa tulisi päästä kokonaisvaltaiseen hallintaan, mikä viranomaistahollа näyttää hyvin ohuelta. Yhtä joukkoesiintymää seurataan kerrallaan jo osin vanhentunein menetelmin.

Viisainta olisi arvioida potentiaaliset tulevat riskit jo ennen metsänuudistamista ja integroida tuhojen hallinta kaikkiin suunnittelun ja toimenpiteiden vaiheisiin. Tämä vaatisi uudenlaista lähestymistapaa, mikä Suomessa on vielä vierasta.

Maa- ja metsätalousministeriöllä ja metsäkeskuksella tulisi myös ääritilanteissa olla valtuudet toteuttaa voimakkaita keinoja.

Suuria vahinkoja tuottavan invaasiolajin hillintä ja pysäyttäminen vaatisi nopeat ratkaisut ja pikaiset toimenpiteet esimerkiksi täsmätietoa tuottavan kaukokartoituspohjaisen seurannan ja sanitaatiohakkuiden avulla. Ääritapauksessa tuhotekijä täytyisi eristää riittävän laajan puskurivyöhykkeen taakse.

Metsähygienian vaaliminen ja hyvä metsänhoito eivät välttämättä enää riitä tulevassa muuttuvassa maailmassa, jossa riskit moninkertaistuvat tähän päivään verrattuna.

PÄIVI LYYTIKÄINEN-SAARENMAA
Kirjoittaja metsäentomologian dosentti Helsingin yliopiston Metsätieteiden laitoksella.

Oppia osuuskunnista

Lain tulkitsijoilla on selvästi vaikeuksia ymmärtää osuustoiminnan periaatteita. Siksi viranomaistoiminnassa osuuskuntiin ja osuustoimintataustaisiin yrityksiin sovelletaan usein samoja pelisääntöjä kuin osakeyhtiöihin.

Kyse ei ole koko Suomen mittakaavassa ihan pienestä asiasta, sillä taloudellisesta toiminnasta viidesosa on osuustoimintaa. Silti liiketaloustieteen opetuksessa ainoa tunnustettu yritysmuoto on osakeyhtiö.

Professori Iiro Jussila Lappeenrannan yliopistosta pitää Valion ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston välistä kiistaa perusmaitojen hinnoittelusta malliesimerkkinä osuustoiminnan periaatteiden huonosta tuntemuksesta (MT 10.1.).

Vaikka Valio on osakeyhtiö, osuustoiminnallisena yrityksenä se ei voi säädellä vastaanottamansa maidon määrää. Yhtiön tehtävänä on maksimoida maidosta maksettava hinta.

Samoin toimii myös Arla Ingmanin omistaja, pääasiassa tanskalaisten ja ruotsalaisten maidontuottajien osuuskunta Arla Foods.

Jussila perää keskeisiltä yhteiskunnallisilta päätöksentekijöiltä nyt väliintuloa, jotta osuustoimintaan ja muihin yritysmuotoihin liittyvä osaaminen liiketaloustieteessä ja juridiikassa vahvistuu.

Jussilan mielestä on jatkuva ja merkittävä strateginen riski, etteivät viranomaiset tunne osuustoimintaa. Jos mekanismeja ei ymmärretä oikein, vaarana on suomalaisen yritystoiminnan osittainen halvaantuminen.

Jos tätä riskiä ei osata torjua, kärsijöinä ovat sekä osuuskuntien jäsenet että viime kädessä kaikki kuluttajat. Siihen ei Suomella ole nykyisessä taloudellisessa tilanteessa varaa.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

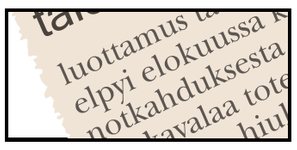

Insinööreille työtä täällä

Ilkka kommentoi Nordean, Sammon ja UPM:n puheenjohtajan Björn Wahlroosin synkkää kuvaa Suomen taloudesta. Wahlroos esiintyi lauantaina Ylen Ykkösaamussa.

”Wahlroos huomautti Suomen vaurauden syntyneen aina kovasta työstä, mikä on nyt unohdettu. Isona ongelmana hän pitää haluttomuutta investoida Suomeen.

Meillä onkin totuttu voivottelemaan kokoonpanotyön liukumista halvempiin maihin.

Nokialaisia insinöörejä kannattaisi korostaa edelleenkin, mutta toisella tavalla kuin ennen: Suomalainen korkeakoulutettu on paljon halvempi kuin piilaaksolainen insinööri. Tämä järjestelmällisesti sivuutetaan.

Korkeasti koulutettua työtä ei kannata eikä tarvitse viedä täältä pois, koska se voi olla syy, miksi työ tulee Suomeen.”

Ruotsin malli ei kelpaa

Helsingin Sanomat syyttää paikallistuntemuksen puutteesta tunnettua taloushistorioitsija Paul Krugmania. Krugman arvioi lehden haastattelussa, että Suomi olisi menestynyt paremmin euroalueen ulkopuolella kuin sisällä.

” Krugman tarjoaa näkemyksensä perusteeksi vertailua Ruotsiin, joka on pärjännyt hyvin muun muassa oman valuuttansa joustavuuden ansiosta.

Pohjoismaiset taloustutkijat löytävät valuutasta hyvin vähän selityksiä Ruotsin hyvälle menestykselle.

Sitä enemmän eroja on talouspolitiikan päätöksentekokyvyssä ja elinkeinoelämän perusrakenteissa - ja nehän eivät Suomen eurojäsenyydestä ikävä kyllä muuttuneet.

Jälkiviisaskaan ei löydä Ruotsin kruunusta kovin merkittäviä jälkiä joustavuudesta ja vientiä edistävästä heikkoudesta.”

KOLUMNI: JUKKA PASONEN

Ymmärtäkäämme toisiamme

Ymmärtää on kätevä sana. Se voi tarkoittaa muun muassa oivaltamista, tajuamista, osaamista, tiedostamista, joskus hyväksymistä ja suvaitsemistakin.

Mitä esimerkiksi pääministeri Katainen tarkoitti, kun hän sanoi, ettei ymmärtänyt itsenäisyyspäivänä Tampereen kiakkovieraita? Hän tuskin oli juurikaan tyhmempi kuin vasemmistoliiton kansanedustaja Anna Kontula, joka taas ymmärsi hyvinkin näitä mielenilmaisijoita.

Katainen luultavasti ymmärsi edustavansa arvoja ja puoluetta, jota vastaan porukka kapinoi. Siksi hän ymmärsi pysyä kaukana tuosta porukasta. Muuten hän olisi ymmärrettävästi saanut mailasta.

Hän ymmärsi myös, että kautta historian herrojen ja vasallien orjuuttamat ovat nousseet kapinaan. Rahvaan voittoisa kapinointi ei kuitenkaan sovi kokoomuslaiseen arvomaailmaan. Kataiselta ei siis puuttunut ymmärrystä, vaan hyväksymistä.

Meille taviksillekin ymmärtäminen avaa monia mahdollisuuksia. Esimerkiksi avioliitossa tahallaan väärin ymmärtämällä voi ajaa omia asioitaan menestyksekkäästi. Yksinkertaisimmillaan sillä voi laistaa ikävistä hommista: ”En ymmärtänyt, että se piti tehdä nyt tai että se oli tärkeää.”

> **Oiva tapa hyödyntää väärinymmärtämistä on paisutella pieni juttu valtavaksi ja vaatia siitä tuntuvaa hyvitystä.**

jukka.pasonen@maaseuduntulevaisuus.fi

Oiva tapa hyödyntää väärinymmärtämistä on paisutella pieni juttu valtavaksi ja vaatia siitä tuntuvaa hyvitystä.

Otetaan esimerkki: Mies katsoo neljäsosasekunnin liian kauan ohi kävelevää minihameista naista. Tästä näppärä vaimo saa syyn epäillä ainakin miehen uskollisuutta ja ehkä myös kykyä kasvattaa lapsiaan ynnä huolehtia perheestään. Järkevä mies tajuaa aika pian luvata hyvitykseksi vaihtaa perjantaipullonsa ruusukimppuun vaimolleen ja puunata vessan loppuelämänsä ajan.

Kannattaa olla tarkkana, jos keskustelukumppanisi sanoo: ”Ymmärrän huolesi, mutta...”

Se voi tarkoittaa, että hän oikeasti ymmärtää, mikä sinua huolettaa, muttei ole kanssasi samaa mieltä ratkaisusta. Se voi kuitenkin tarkoittaa myös, että hän pitää sinua turhan narisijana eikä asiasi voisi kiinnostaa vähempää. Pääasia, että jätät hänet rauhaan.

”Ym-mär-rän” painokkaasti sanottuna tarkoittaa, että keskustelukumppanisi näkee näennäisen tavoitteesi takaa oikeat päämääräsi eli lukee sinua kuin avointa kirjaa. Tai ainakin antaa ymmärtää, ettei käsi sydämellä uskoutumisesi mene läpi. Hän epäilee vahvasti, että todellinen tarkoituksesi on riisua häneltä housut ja tyhjentää sen jälkeen hänen pankkitilinsä.

Ei pidä hämääntyä, kun pomo sanoo: ”Nyt en ymmärrä, voisitko vähän täsmentää?” Sinut on ymmärretty aivan oikein. Olet itse asiassa osunut kiusallisen oikeaan.

Joka antaa ymmärtää, ei puhu suoraan, vaan vertauksin eikä oikaise kuulijan väärää tulkintaa, vaan johdattelee tahallaan harhaan monimerkityksisin vihjein.

Väärinymmärretyksi tuleminen on hyvä tekosyy irrottautua yhteisistä normeista. Väärinymmärretty nero (ei edes Ig Nobelia) saa hukuttaa murheensa korkin alle. Väärinymmärretty pomo/alainen (kaverilla on isompi palkka ja isompi auto ja isompi...) voi pistää tahallaan kapuloita firman rattaisiin. Väärinymmärretyn aviopuolison (itse aina flirttailemassa kaikkien kaksijalkaisten – tikapuita lukuun ottamatta – kanssa) on sallittua takertua lohdutuksekseen vieraan kaulaan.

Lain säätäjälle ja etenkin toimeenpanijalle on kohtalokasta sekoittaa ymmärryksen ja ymmärtämyksen merkitys: ”Tehdäänkö, Herkko, tällä kertaa näin, että laitetaan sulle yhdyskuntapalvelua puoli vuotta? Juurihan vapauduit edellisestä parin vuoden tappotuomiosta. Ei sinua sinne kiven sisään kannata enää laittaa, kun et kehity siellä ihmisenä. Olihan se vain pari pistoa tällä kertaa. Ja vielä onnettoman tylsällä, vanhalla Moralla.”

Puhumattakaan sosiaaliviranomaisesta: ”Älä itke Nico. Sovitaan, että maksetaan sun vuokrat pari seuraavaa vuotta. Ja viisi hunttia kuussa käyttömenoihin. Kalliiksihan se tuli, kun ihkauusi Bemari sillai lähti lapasesta. Olihan siinä toki rajoitin kahdessa ja puolessa sadassa, mutta se musta jää... Älä itke. Täytyyhän sun uskottavuus palauttaa. Tehdään niin, että taataan sulle vielä uusi autolaina.”